

INTRODUCȚIA PLANTELOR CONIFERE DIN REGIUNEA FLORISTICĂ EST-ASIATICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

BUCAȚEL V. ORCID: 0009-0008-3284-4036

Grădina Botanică Națională (Institut) "Alexandru Ciubotaru"
a Universității de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
vbucatsel@gmail.com

Din numeroasele specii de arbori și arbuști introduse în Republica Moldova, plantele coniferele se disting prin valoarea lor ornamentală excepțională și prezintă un interes deosebit pentru spațiile verzi. Condițiile pedoclimatice ale regiunii sunt destul de favorabile pentru cultivarea diferitelor plante lemnoase și oferă ample oportunități pentru îmbogățirea dendrofloriei cu noi specii valoroase din punct de vedere economic, prin introducerea de specii din diverse regiuni floristice. Din diviziunea *Pinophyta*, pe teritoriul Moldovei crește în mod natural o singură specie – *Ephedra distachya* L. În decursul perioadei de peste 160 de ani, dendroflora cultivată a Republicii Moldova a fost completată cu 183 de specii, subspecii, varietăți, hibrizi și peste 900 de cultivaruri de conifere, aparținând la 6 familii și 28 de genuri. Cel mai mare număr de specii este reprezentat de genurile: *Picea* Dietr. (29 de specii; 194 de cultivaruri); *Thuja* L. (3; 112); *Juniperus* L. (22; 145); *Pinus* L. (52; 149); *Chamaecyparis* Spach (4; 121); *Abies* Mill. (25; 57); *Larix* Mill. (11; 21) [1, 2, 3].

Conform zonării floristice a Terei [7], plantele conifere introduse în Republica Moldova aparțin la șapte regiuni ale Imperiului Holarctic. Cel mai mare număr de specii introduse în Republica Moldova provin din Regiunea floristică Est-Asiatică, care se întinde de la regiunea Amur și sudul Sahalinului la nord până la zonele muntoase din nordul Vietnamului și nordul Birmei la sud, și de la insula Șikotan în est până la Munții Khingan și Himalaya de Est. Dendroflora acestei regiuni este excepțional de bogată și diversă, cuprinzând familii, genuri și specii endemice. Printre plantele conifere endemice sunt două familii (*Ginkgoaceae* și *Cephalotaxaceae*), 15 genuri și 29 (31) specii (*Ginkgo* L. – 1, *Cephalotaxus* Siebold & Zucc. ex Endl. – 6, *Amentotaxus* Pilger – 3-4, *Pseudotaxus* W.C.Cheng – 1, *Cathaya* Chun & Kuang – 1, *Keteleeria* Carr. – 6, *Pseudolarix* Gordon – 1, *Cryptomeria* D. Don – 1, *Cunninghamia* R.Br. in L.C.M. Richard – 2-3, *Metasequoia* Hu & W.C. Cheng – 1, *Sciadopitys* Siebold & Zucc. – 1, *Taiwania* Hayata – 2, *Fokienia* A.Henry & H.H.Thomas – 1, *Microbiota* Komarov – 1, *Thuyopsis* Siebold & Zucc. ex Endl. – 1). Din cele 107 specii de conifere din Asia de Est, au fost testate 47, reprezentând 31,5% din numărul total de conifere introduse în Republica Moldova. Acestea aparțin la 6 familii și 19 genuri. Dintre acestea, 42 de specii sunt arbori și 5 sunt arbuști.

Din plantele conifere est-asiatice, menționăm următoarele genuri și specii:

Ginkgo L. (*G. biloba* L.);

Pinus L. (*P. armandii* Franch., *P. densiflora* Siebold & Zucc., *P. x funebris* Kom. (*P. densiflora* x *P. sylvestris*), *P. henryi* Mast. (syn. *P. massoniana* Lamb. var. *henryi* (Mast.) C.L.Wu; *P. tabuliformis* Carrière var. *henryi* (Mast.) C.T. Kuan), *P. koraiensis* Siebold & Zucc., *P. massoniana* Lamb. (syn. *P. sinensis* Lamb.), *P. parviflora* Siebold & Zucc., *P. parviflora* Sieb. et Zucc. var. *pentaphylla* (Mayr) A. Henry (syn. *P. pentaphylla* Mayr), *P. pumila* (Pall.) Rgl., *P. sibirica* Du Tour, *P. tabuliformis* Carrière, *P. thunbergii* Parl.);

Picea A. Dietr. (*P. alcoquiana* (Veitch ex Lindl.) Carrière (syn. *P. bicolor* Maxim.), *P. asperata* Mast., *P. glehnii* (F. Schmidt) Mast., *P. jezoensis* (Siebold & Zucc.) Carrière ssp. *hondoensis* (Mayr) P.A. Schmidt, *P. jezoensis* (S. & Z.) Carr. ssp. *jezoensis* var. *jezoensis* (syn. *P. ajanensis* Fisch. ex Carr.), *P. kamtschatkensis* Lacass.), *P. koraiensis* Nakai, *P. likiangensis* var. *montigena* (Mast.) W.C. Cheng, *P. likiangensis* var. *rubescens* Rehder & E.N. Wilson (syn. *P. balfouriana* Rehd. & E.N. Wils.), *P. neveitchii* Mast., *P. obovata* Ledeb., *P. purpurea* Mast., *P. smithiana* (Wall.) Boiss., *P. torano* (Siebold ex K. Koch) Koehne (syn. *P. polita* (Siebold & Zucc.) Carrière);

Larix Mill. (*L. gmelinii* (Rupr.) Kuzen., *L. x kaempferi* (Lamb.) Carrière (syn. *L. leptolepis* Gord.), *L. x maritima* Suk. (*L. kamtschatica* x *L. gmelinii*);

Pseudolarix Gordon (*P. amabilis* (J. Nelson) Rehder);

Tsuga (Endl.) Carr. (*T. diversifolia* (Maxim.) Mast.);

Abies Mill. (*A. holophylla* Maxim., *A. homolepis* Sieb. et Zucc., *A. koreana* Wils., *A. nephrolepis* (Trautv. ex Maxim.) Maxim., *A. recurvata* Mast., *A. sachalinensis* (Fr. Schmidt) Mast., *A. veitchii* Lindl.);

Sciadopitys Siebold & Zucc. (*S. verticillata* Siebold & Zucc.);

Cunningamia R.Br. in L.C.M. Richard (*C. lanceolata* (Lamb.) Hook. (syn. *C. kawakamii* Hayata; *C. sinensis* R. Br. ex Rich. & A. Rich.; *C. unicanaliculata* D.Y. Wang & H. L. Liu);

Metasequoia Hu & W.C. Cheng (*M. glyptostrobooides* Hu & W.C. Cheng);

Cryptomeria D. Don (*C. japonica* (Thunb. ex L.f.) D. Don);

Thujaopsis Siebold & Zucc. ex Endl. (*T. dolabrata* (Thunb. ex L. f.) Siebold & Zucc.);

Thuja L. (*T. standischii* (Gordon) Carrière);

Chamaecyparis Spach (*Ch. obtusa* (Siebold & Zucc.) Endl., *Ch. pisifera* (Siebold & Zucc.) Endl.);

Juniperus L. (*Ju. chinensis* L., *Ju. chinensis* L. var. *sargentii* (Henry) Takeda (syn. *J. sargentii* (A. Henry) Takeda ex Nakai), *Ju. procumbens* (Siebold ex Endl.) Miq., *Ju. rigida* Siebold & Zucc., *Ju. rigida* ssp. *conferta* (Parl.) Kitam. (syn. *J. conferta* Parl.), *Ju. sibirica* Burgsd., *Ju. squamata* Buch. -Ham. ex D. Don);

Platycladus Spach (*P. orientalis* (L.) Franco (syn. *Biota orientalis* (L.) Endl.; *Thuja orientalis* L.);

Microbiota Komarov (*M. decussata* Kom., *Taxus chinensis* (Pilg.) Rehder, *Taxus cuspidata* Siebold & Zucc.);

Cephalotaxus Siebold & Zucc. ex Endl. (*C. fortunei* Hook., *C. harringtonii* K. Koch. var. *drupacea* (Siebold & Zucc.) Koidz.);

Torreya Arn. (*T. nucifera* (L.) Siebold & Zucc.).

Ca urmare a evidențierii taxonilor de perspectivă și a analizei florei globale [4, 5, 6], au fost identificate focare cheie pentru îmbogățirea ulterioară a dendroflorei Republicii Moldova cu specii noi de conifere. Se planifică mobilizarea a peste 160 de specii, dintre care circa 40% aparțin Regiunii floristice Est-Asiatică (***Ephedra dahurica*** Turcz., ***E. monosperma*** C.A. Meyer, ***E. pseudodistachya*** Pachom., ***E. sinica*** Stapf., ***Pinus densata*** Mast., ***P. yunnanensis*** Franch., ***Cathaya*** Chun & Kuang, ***Picea aurantiaca*** Mast., ***P. brachytyla*** (Franch.) E. Pritz, ***P. crassifolia*** Kom., ***P. farreri*** C.N. Page & Rushforth, ***P. koyamae*** Shiras., ***P. likiangensis*** (Franch.) E. Pritz., ***P. linzhienensis*** (W.C. Cheng & L.K. Fu) Rushforth, ***P. maximowiczii*** Regel ex Mast., ***P. meyeri*** Rehder & E.H. Wilson., ***P. morrisonicola*** Hayata, ***P. retroflexa*** Mast., ***P. spinulosa*** (Griff.) A. Henry, ***P. wilsonii*** Mast., ***Pseudotsuga japonica*** (Shirasawa) Beissn., ***P. sinensis*** Dode, ***Larix griffithii*** Hook. fil., ***L. potaninii*** Batalin, ***Tsuga chinensis*** (Franch.) E. Pritz., ***T. sieboldii*** Carrière, ***Nothotsuga longibracteata*** (W.C. Cheng) Hu ex C.N. Page (syn. ***Tsuga longibracteata*** W.C.Cheng), ***Keteleeria davidiana*** (Bertrand) Beissn. (syn. ***K. pubescens*** W.C.Cheng & L.K.Fu), ***K. evelyniana*** Mast. (syn. ***K. hainanensis*** Chun & Tsiang), ***K. fortunei*** (A.Murray) Carrière, ***Abies beshanzuensis*** M.H. Wu, ***A. chengii*** Rushforth, ***A. chensiensis*** Tiegh., ***A. delavayi*** Franch., ***A. densa*** Griff., ***A. farbi*** (Mast.) Craib, ***A. fargesii*** Franch., ***A. firma*** Siebold & Zucc., ***A. forrestii*** Coltm.-Rog., ***A. kawakami*** (Hayata) T. Itô, ***A. mariesii*** Mast., ***A. squamata*** Mast., ***Podocarpus chingianus*** (N.E. Gray) S.Y. Hu, ***P. fasciculus*** de Laub., ***P. macrophyllus*** (Thunb.) Sweet, ***Taiwania cryptomeriodes*** Hayata, ***Thuja koraiensis*** Nakai, ***Th. sutchuenensis*** Franch., ***Chamaecyparis formosensis*** Matsum. (syn. ***Ch. obtusa*** var. ***formosana*** (Hayata) Hayata), ***Cupressus chengiana*** S.Y. Hu, ***C. funebris*** Endl., ***C. gigantea*** W.C. Cheng & L.K. Fu, ***Juniperus communis*** L. var. ***saxatilis*** Pall. (syn. ***Ju. oblonga*** M. B.), ***Ju. convallium*** Rehder & E.H. Wilson, ***Ju. formosana*** Hayata, ***Ju. indica*** Bertol., ***Ju. komarovii*** Florin, ***Ju. pingii*** W.C. Cheng ex Ferré, ***Ju. przewalskii*** Kom., ***Ju. recurva*** Buch.-Ham. Ex D. Don, ***Ju. saltuaria*** Rehder & E.H. Wilson, ***Ju. tibetica*** Kom., ***Pseudotaxus chienii*** (W.C. Cheng) W.C. Cheng (syn. ***Nothotaxus chienii*** (W.C. Cheng) Florin), ***Taxus contorta*** Griff. (syn. ***T. fuana*** Nan Li & R.R. Mill), ***T. mairei*** (Lemée & Lév.) S.Y. Hu ex T.S. Lui, ***T. wallichiana*** Zucc. (syn. ***T. sumatrana*** (Miquel) de Laub.), ***Cephalotaxus hainanensis*** H.L. Li, ***C. lanceolata*** K.M. Feng, ***C. latifolia*** W.C. Cheng & L.K. Fu & R.R. Mill, ***C. sinensis*** (Rehder & E.H. Wilson) H.L. Li, ***Torreya fargesii*** Franch.). Colecția poate fi extinsă și în baza varietății numeroase de cultivari existente.

Notă: Cercetările au fost efectuate în cadrul subprogramului de cercetare: 010101 "Mobilizarea și conservarea ex situ și in vivo a genofondului de plante valoroase pentru economia națională".

BIBLIOGRAFIE

1. Buceașel V. Realizări și perspective privind introducția speciilor de *Pinophyta* în Republica Moldova. In: Mat-le Simp. Șt. Int. "Conservarea diversității plantelor" consac. aniv. a 60-a de la fond. G.B.(I) a A.Ș.M. Chișinău, 2010, p. 344-351.
2. Bucatsel, V. Analysis and prognosis of results introduction gymnosperms from the world flora in the conditions of Republic Moldova. In: Journal of Botany, Chisinau, 2014, vol. VI, nr 2(9), p. 137-145.
3. Bucatsel, V. Introduction of *Pinophyta* in the Republic Moldova. In: Journal of Botany, 2016, vol. VIII, nr. 1 (12), p. 73-79.
4. Den Ouden P., Boom B.K. Manual of cultivated conifers. The Hague–Boston–London: Martinus Nijhoff, 1978. 526 p.
5. Encyclopedia of Conifers: Comprehensive Guide to Cultivars and Species by Aris G. Auders and Derek P. Spicer, 2012, Hardcover, 2 vol., 1507 p.
6. Krüssmann G. Handbuch der Nadelgehölze. Berlin; Hamburg: Parey, 1983. 396
7. Тахтаджян А. Л. Флористические области земли. Л.: Наука, 1978. 248 с.